

Ảnh hưởng của trí tuệ nhân tạo đến việc học tập môn Nghệ thuật tạo hình của sinh viên

Nguyễn Việt Trung*

*ThS. Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương - Nha trang

Received: 10/9/2023; Accepted: 15/9/2023; Published: 20/9/2023

Abstract: In the past, when it comes to learning the visual arts, we all think of learners who have both artistic knowledge and aptitude. Today, with the development of technology, especially artificial intelligence, an ordinary person with no artistic talent can still create a product of their own.

Keywords: Artificial intelligence, chat GPT, visual arts, technology

1. Đặt vấn đề

Hiện nay con người đã bước vào thế kỷ 21, bước vào thời kỳ công nghệ 4.0. Công nghệ 4.0 là một thuật ngữ bắt nguồn từ cuộc Cách mạng Công nghiệp lần thứ tư, đánh dấu sự ra đời của một loạt các công nghệ mới, kết hợp tất cả các kiến thức trong lĩnh vực vật lý, kỹ thuật số, sinh học và ảnh hưởng đến nền kinh tế cũng như các ngành công nghiệp. Một số công nghệ tiêu biểu cho công nghệ 4.0 bao gồm: IoT (vạn vật kết nối), AI (trí tuệ nhân tạo), Robot tự động, công nghệ in 3D và điện toán đám mây (Cloud). Trong bài viết này, tác giả đề cập đến những ảnh hưởng của trí tuệ nhân tạo và Chat GPT đối với việc học tập nói chung và học tập bộ môn Nghệ thuật tạo hình (NTTH) nói riêng của SV hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Trí tuệ nhân tạo, Chat GPT là gì?

2.1.1. Trí tuệ nhân tạo (AI)

Trí tuệ nhân tạo (AI) là một ngành thuộc lĩnh vực khoa học máy tính. Đây là trí tuệ do con người lập trình tạo nên với mục tiêu giúp máy tính có thể tự động hóa các hành vi thông minh như con người. Trong khoa học máy tính, trí tuệ nhân tạo hay AI (Artificial Intelligence), đôi khi được gọi là trí thông minh nhân tạo, là trí thông minh được thể hiện bằng máy móc, trái ngược với trí thông minh tự nhiên của con người.

2.1.2. Chat GPT (viết tắt của Chat Generative Pre - training Transformer)

Chat GPT (viết tắt của Chat Generative Pre-training Transformer) là một công cụ chatbot AI được phát triển bởi doanh nghiệp OpenAI có trụ sở tại San Francisco, với lĩnh vực nghiên cứu là trí tuệ nhân tạo (AI). Công cụ này ra mắt vào tháng 11 năm 2022 và được xây dựng dựa trên mô hình ngôn ngữ lớn của OpenAI, đó là GPT-3.5. Đây là một AI (trí tuệ nhân tạo) giúp bạn tạo các cuộc trò chuyện tự động và trả lời các câu hỏi về nhiều chủ đề và lĩnh

vực khác nhau.

2.2. Ảnh hưởng của trí tuệ nhân tạo đến việc học tập của SV

2.2.1. Trí tuệ nhân tạo có ảnh hưởng tích cực như thế nào đến việc học tập của SV

Trí tuệ nhân tạo có ảnh hưởng rất lớn đến việc học tập của SV. Từ các cấp học mẫu giáo đến sau đại học, trí thông minh nhân tạo đều tác động rất lớn với nhiều ứng dụng, phần mềm học tập ra đời nhằm kích thích sự thích thú, đáp ứng nhu cầu của học sinh và nâng cao ý thức tự học trong quá trình học của học sinh. Cụ thể:

a. Người học có thể được hỗ trợ từ gia sư AI. Tương lai ta sẽ không còn thấy những người dạy kèm bởi một số chương trình dạy kèm đã xuất hiện để giúp SV học tập tất cả các môn học. Các chương trình này có thể dạy SV những điều cơ bản, tạo điều kiện để phát triển tư duy sáng tạo.

b. AI cung cấp những phản hồi thường xuyên. AI không chỉ cung cấp các khóa học tùy chỉnh theo nhu cầu mà còn có thể cung cấp các phản hồi về khóa học. Một số trường học sử dụng dịch vụ trực tuyến kết hợp AI để theo dõi tiến độ của SV và cảnh báo tới giáo viên khi có những vấn đề về hiệu suất học tập.

c. Thay đổi cách thức tìm kiếm và tương tác thông tin. Trong vài thập kỷ qua các hệ thống dựa trên AI đã thay đổi hoàn toàn cách chúng ta tương tác với thông tin với công nghệ mới hơn, tích hợp hơn, SV trong tương lai có thể có nhiều kinh nghiệm khác nhau để nghiên cứu và tìm kiếm.

d. AI thay đổi vai trò của giáo viên. AI có thể đảm nhận các nhiệm vụ như chấm điểm, giúp SV học tập thậm chí có thể dạy kèm SV. Hệ thống AI có thể được lập trình để cung cấp các kiến thức chuyên môn, là nơi để SV đặt câu hỏi và tìm kiếm thông tin. Giáo viên sẽ có vai trò của người hỗ trợ khi SV gặp khó khăn, cung cấp sự tương tác giữa người với người.

đ. AI giúp thay đổi cách trường học dạy, hỗ trợ SV. Thu thập dữ liệu thông minh qua các máy tính thông minh đã thay đổi sự tương tác của trường học với học sinh, SV tương lai và hiện tại. Các hệ thống khai thác dữ liệu đóng vai trò không thể thiếu. Các sáng kiến đã được tiến hành ở các trường học cung cấp cho người học các khóa đào tạo về hướng dẫn AI để có thể dễ dàng chuyển tiếp giữa trung học và cao đẳng, đại học.

e. AI có thể thay đổi nơi SV học, người dạy và cách học. Sử dụng AI, phần mềm và sự hỗ trợ, SV có thể học ở mọi nơi trên thế giới tại bất kỳ thời điểm nào. AI có thể thay thế giáo viên trong một số trường hợp. Các chương trình giáo dục được hỗ trợ bởi AI giúp cho SV học các kỹ năng cơ bản nhưng khi những nghiên cứu về AI được phát triển SV sẽ được cung cấp các dịch vụ tốt hơn và nhiều hơn.

AI xuất hiện cho ta một cách nhìn mới về ngành giáo dục. Hình thức giáo dục truyền thống được cải tiến và thay thế để phù hợp với mong muốn của con người.

2.2.2. Trí tuệ nhân tạo có ảnh hưởng tiêu cực như thế nào đến việc học tập của SV

Bên cạnh những ảnh hưởng tích cực, thì trí tuệ nhân tạo cũng có những ảnh hưởng tiêu cực đến SV:

- Tạo nên tâm lý thụ động, lười tư duy, lệ thuộc vào AI. Nhiều cuộc khảo sát trên thế giới cho thấy nhiều SV đã sử dụng trí tuệ nhân tạo để hỗ trợ các bài tập của mình.

- Ngoài ra, trên thực tế các nhà nghiên cứu nhận ra rằng AI có thể cung cấp cho người học những thông tin xấu, độc hại, thậm chí trang bị các kiến thức chưa chính xác, điều này có thể gây ra những hệ lụy nghiêm trọng cho ngành giáo dục.

- Sự hạn chế của AI là đa lĩnh vực, dữ liệu huấn luyện được sử dụng trên internet không có kiểm chứng không kiểm soát được chất lượng và độ chính xác, hoặc mang lại một số hậu quả như SV có thể mất đi khả năng tư duy.

2.3. Ảnh hưởng của trí tuệ nhân tạo đến việc học tập môn Nghệ thuật tạo hình của SV

2.3.1. Trí tuệ nhân tạo có ảnh hưởng tích cực như thế nào đến việc học tập môn Nghệ thuật tạo hình của SV

AI không thể làm hộ con người tất cả, đặc biệt là trong lĩnh vực NTTH. Giống như Photoshop không kết thúc nghệ thuật thị giác hay thiết kế đồ họa, Excel không kết thúc kế toán, Google không kết thúc nghiên cứu.

Thay vào đó, công nghệ thay đổi vai trò và các kỹ năng mà con người sẽ cần để thực hiện các công

việc. Việc sử dụng Chatbot nói riêng và ứng dụng công nghệ AI nói chung vào ngành giáo dục tạo ra những cơ hội lớn nếu như các trường học cập nhật và thay đổi cách nhìn về ứng dụng và hiệu quả của AI.

Trước đây, khi nhắc đến việc học tập NTTH, chúng ta đều nghĩ đến những người người học vừa phải có kiến thức về nghệ thuật vừa có năng khiếu. Ngày nay, với sự phát triển của công nghệ, đặc biệt là trí tuệ nhân tạo, thì một người bình thường không có chút năng khiếu về nghệ thuật vẫn có thể tạo nên một sản phẩm NTTH của mình.

Nhiều khi người học chỉ cần nhập từ khóa được dùng có thể là những danh từ, các thuật ngữ mô tả một khái niệm nhất định. Nó có thể là một phong cách nghệ thuật, tên nghệ sỹ, giai đoạn, ... Đó sẽ là một khái niệm tương ứng với một hình ảnh trong cơ sở dữ liệu của máy tính. Càng nhiều yêu cầu đưa ra, máy sẽ càng có nhiều cơ sở dữ liệu để tổng hợp và xây dựng nên một sản phẩm NTTH cuối cùng sát nhất với nhu cầu của người cung cấp cơ sở dữ liệu.

Ví dụ: Như nghệ thuật AI trên các nền tảng phổ biến như Midjourney và Lensa cho phép người dùng chỉ cần nhập miêu tả hình ảnh họ muốn và công cụ AI sẽ tạo ra nó chỉ sau vài giây.

Nhưng AI tạo ra nghệ thuật như thế nào? Nói một cách đơn giản nhất, nó sẽ rà soát toàn bộ Internet, tìm các “mẫu” tác phẩm nghệ thuật hiện có để ghép lại thành hình ảnh mà bạn yêu cầu. Nhưng thực chất nó phức tạp hơn thế rất nhiều – một hiện tượng gọi là “học sâu”. AI không cắt dán hình ảnh hiện có mà nó hiểu bản chất của những gì bạn đang yêu cầu. Ví dụ: AI có thể “học sâu” về màu sắc, hình dạng, tỷ lệ, kết cấu, độ phản chiếu của một quả chuối và sau đó AI có thể tạo ra một quả chuối nguyên bản hoàn toàn mới cho bạn. Nếu bạn yêu cầu một quả chuối làm bằng xốp, AI sẽ “học sâu” bản chất của xốp, rồi áp dụng điều đó vào bản chất của chuối và thế là một quả chuối bằng xốp ra đời. Bởi vì AI đang dựa vào một tập dữ liệu hình ảnh trực tuyến gần như vô tận, khi bạn bắt đầu nhập các từ mang tính cảm xúc, trừu tượng, mâu thuẫn hơn vào, AI sẽ cố gắng giải quyết tất cả khái niệm này theo cách của riêng nó.

Với những hiệu quả nhưng có phần phức tạp mà trí tuệ nhân tạo mang lại, chắc hẳn sẽ có những lo lắng cho những người học NTTH trong việc tiếp cận không? Thật ra, dù trí tuệ nhân tạo có thông minh đến đâu thì nó vẫn không thể thay thế con người, đặc biệt là trong những lĩnh vực đòi hỏi sự sáng tạo phải xuất phát từ những cảm xúc. Khả năng sáng tạo của AI vẫn nằm trong khuôn khổ và cần sự hỗ trợ của con

người. Mặc dù, AI tạo ra những bức tranh trừu tượng, hình hài lạ lùng nhưng nó vẫn được làm ra dựa trên gợi ý của con người. Suy cho cùng AI cũng vẫn chỉ là một công cụ hỗ trợ cho con người.

Trí tuệ nhân tạo vẫn đang trong quá trình học tập dưới sự chỉ dạy của con người. Vì thế những người học, nghiên cứu về NTTH không cần quá lo lắng về điều này. Trí tuệ nhân tạo không thể sáng tạo ra những điều hoàn toàn mới nhưng AI lại rất mạnh việc kết hợp những điều đã có.

2.3.2. Trí tuệ nhân tạo có ảnh hưởng tiêu cực như thế nào đến việc học tập môn Nghệ thuật tạo hình của SV

Bên cạnh những ảnh hưởng tích cực đến việc học tập, nghiên cứu NTTH của SV, trí tuệ nhân tạo về lâu dài vẫn tiềm ẩn những ảnh hưởng tiêu cực đến những công việc có liên quan đến NTTH.

Cụ thể hơn về lâu dài, ví dụ: trí tuệ nhân tạo sẽ có những ảnh hưởng xấu đến công việc tạo ra các minh họa truyện hay những thiết kế góc hoạt động, con người sẽ bị giảm vai trò trong các công việc tương tự. Không một người chủ của một cơ sở nào sẽ cần tìm kiếm một người tạo nên những minh họa, hay những thiết kế không gian làm việc trong khi chỉ cần một công cụ máy tính đã có thể tạo ra một kết quả sử dụng ngay được.

Bên cạnh đó, có một số câu hỏi sẽ phải được giải quyết trong việc trí tuệ nhân tạo tạo ra các sản phẩm NTTH, đó là những câu hỏi về tính nguyên bản, ai là người giữ bản quyền đối với một tác phẩm nghệ thuật AI? Máy móc, người cho nó ý tưởng hay người vẽ đã (vô tình) cung cấp hình ảnh?

2.4. Chat GPT nhân tạo ảnh hưởng tích cực và tiêu cực đến việc học tập môn Nghệ thuật tạo hình của SV

2.4.1. Chat GPT có ảnh hưởng tích cực như thế nào đến việc học tập môn Nghệ thuật tạo hình của SV

Lâu nay, người học thường ngại hỏi, không dám hỏi, trong khi đó, Chat GPT cho phép người học hỏi không giới hạn. Phương thức học tập cốt lõi là hỏi đáp cho nên khi có Chat GPT thì đây là hướng khuyến khích tất cả học viên sử dụng công cụ này. Khi SV đặt câu hỏi và được Chat GPT trả lời thì SV thấy có ích chứ chưa bàn đến việc trả lời đúng hay sai. Chat GPT có thể để SV đặt nhiều câu hỏi, nhận xét, phản hồi thoải mái. Nhờ đó, SV mạnh dạn trao đổi với giáo viên hơn.

Bên cạnh những ảnh hưởng tích cực của Chat GPT giống như những ảnh hưởng tích cực của trí tuệ nhân tạo nói chung đối với việc học tập NTTH như đã nêu ở phần trên, thì Chat GPT có những ảnh hưởng tích cực đến việc học tập môn NTTH của

SV rõ ràng và cụ thể nhất là trong việc đưa ra các phương án giải quyết vấn đề về bố cục, hình và màu đáp ứng đúng ngay vào những yêu cầu cụ thể từ các bài tập nói chung hay các bài tập tạo hình nói riêng đặt ra cho SV.

Kết quả trả lời của Chat GPT dành cho người học là một đáp án hoàn thiện chứ không đơn giản chỉ là những kết quả gần nhất với câu hỏi tìm kiếm như trên các công cụ hỗ trợ tìm kiếm thông tin như Google, Bing, ...

2.4.2. Chat GPT có ảnh hưởng tiêu cực như thế nào đến việc học tập môn Nghệ thuật tạo hình của SV

Bên cạnh những ảnh hưởng tiêu cực của Chat GPT giống như những ảnh hưởng tiêu cực của trí tuệ nhân tạo nói chung đối với việc học tập NTTH như đã nêu ở phần trên, thì Chat GPT có những ảnh hưởng tiêu cực đến việc học tập môn NTTH như sẽ phát sinh ở SV tư tưởng ỷ lại, sự lười biếng trong việc tìm tòi ý tưởng thể hiện về bố cục, về hình và màu dẫn đến làm giảm sức sáng tạo, giảm khả năng biểu đạt cảm xúc thẩm mỹ thông qua sản phẩm NTTH.

3. Kết luận

Bước vào thời kỳ công nghệ 4.0, mà một trong bốn mũi nhọn của công nghệ 4.0 là AI, là trí tuệ nhân tạo. Chat GPT là một sản phẩm của trí tuệ nhân tạo mới bắt đầu xuất hiện từ năm 2022 những đã và đang có những ảnh hưởng mạnh mẽ đến rất nhiều lĩnh vực. Những ảnh hưởng của trí tuệ nhân tạo và Chat GPT đối với việc học tập nói chung và học tập bộ môn NTTH nói riêng ở SV hiện nay đã đem đến cho SV cả những cơ hội và những thách thức mới trong việc học tập và nghiên cứu nói chung và học tập môn NTTH nói riêng. Trước những vấn đề mới được đặt ra bởi sự phát triển về những ảnh hưởng của trí tuệ nhân tạo trong việc học tập của SV, từ vị trí là những người dạy học chúng ta cần phải sớm có sự tiếp cận tùy theo góc độ của từng chuyên môn, chuyên ngành để có những định hướng hiệu quả cho việc học tập của SV, từ đó góp phần thúc đẩy và nâng cao chất lượng dạy và học trong tình hình mới.

Tài liệu tham khảo

1. Đinh Thị Mỹ Hạnh, Trần Văn Hưng, (2021) “*Trí tuệ nhân tạo trong giáo dục: cơ hội và thách thức đến tương lai của việc dạy và học ở trường đại học*”, Tạp chí Khoa học và công nghệ, Số 19 (02), Trường Đại học Đà Nẵng.

2. Phạm Thọ Hoàn, Phạm Thị Anh Lê, *Giáo trình “TRÍ TUỆ NHÂN TẠO- ARTIFICIAL INTELLIGENCE”*, Khoa Công nghệ thông tin- Trường Đại học Sư phạm Hà nội.